ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор _____ В. Д. Будак

08.09.2014 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про організацію наукової та науково-технічної діяльності у МНУ імені В. О. Сухомлинського

(Розроблено за наказом МОН України від 01.06.2006 р. № 422 «Щодо організації наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації» та відповідно до законів України «Про вищу освіту, «Про наукову і науково-технічну діяльність»)

1. Загальні положення

1.1. Це Положення регламентує наукову та науково-технічну діяльність (далі – ННТД) у Миколаївському національному університеті імені В. О. Сухомлинського.

1.2. ННТД є невід'ємним складником діяльності ВНЗ, що забезпечує інтеграцію освіти і науки.

1.3. Під час організації та проведення ННТД університет керується Конституцією та законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, цим Положенням, власним статутом.

1.4. На вищий навчальний заклад поширюються права, передбачені Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» для наукових установ.

2. Мета та завдання ННТД

2.1. Основною метою ННТД є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їхнього спрямування на створення й упровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів

техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу.

2.2. Основними завданнями ВНЗ у галузі наукової та науково-технічне діяльності є:

2.2.1. Одержання конкурентоспроможних наукових і науково-прикладних результатів.

2.2.2. Застосування нових наукових і науково-технічних знань під час підготовки фахівців із вищою освітою.

2.2.3. Формування сучасного наукового кадрового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових розробок.

2.2.4. Інтеграція наукової та науково-технічної діяльності Університету з іншими навчальними закладами та науковими установами України.

2.2.5. Сприяння захисту інтелектуальної власності та авторських прав дослідників як основи зміцнення та розвитку науки, виходу на світовий ринок високотехнологічної продукції.

2.2.6. Проведення кон`юнктурних досліджень ринку наукових послуг, патентно-ліцензійної роботи, здійснення маркетингового, інформаційного забезпечення та трансферу науково-технічної продукції відповідно до міжнародних стандартів.

3. Організація ННТД

3.1. Наукова та науково-технічна діяльність в Університеті здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність».

3.2. Для організації та координації ННТД наказом ректора можуть створюватись науково-дослідні частини, науково-дослідні сектори, науково-дослідні інститути, науковий відділ.

3.3. До складу зазначених структурних одиниць можуть входити наукові підрозділи факультетів і кафедр, навчально-науково-виробничі центри, проектні

та конструкторські бюро, проблемні лабораторії, наукові та науково-технічні відділи, підрозділи з організації, координації та забезпечення ННТД та інші структурні підрозділи, спрямовані на здійснення ННТД; науково-дослідні інститути.

3.4. Структурні наукові підрозділи Університету діють на основі Статуту відповідно до положень про них. ННТД може здійснюватися в Університеті через створені ним юридичні особи, предметом діяльності яких є доведення результатів наукової та науково-технічної діяльності навчального закладу до стану інноваційного продукту та його подальша комерціалізація.

3.5. До виконання наукових і науково-технічних робіт можуть залучатися науково-педагогічні, наукові й педагогічні працівники, інші працівники вищих навчальних закладів, які навчаються в Університеті, а також працівники інших організацій.

3.6. Організацію та безпосереднє керівництво виконання програми чи проекту досліджень і розробок здійснюють наукові керівники. У разі потреби можуть призначатись також відповідальні виконавці програм, і проектів, наукові, консультанти, інші відповідальні особи.

3.7. Організацію ННТД та її безпосереднє керівництво, планування, поточне управління здійснює проректор із наукової роботи в межах делегованих ректором повноважень. Функції управління та організації наукової діяльності проректор із наукової роботи здійснює через наукові підрозділи та дорадчі наукові структури (науково-технічні ради, наукові секції за пріоритетними напрямами, експертні комісії тощо).

3.8. Зважаючи на значення результатів ННТД для розвитку науки, економіки та виробництва, Університет може бути внесений до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави.

4. Фінансування ННТД

4.1. Для здійснення ННТД запроваджується принцип багатоканального фінансування, у тому числі з використанням можливостей, що надає входження

України в міжнародний науковий простір. Одним з основних важелів здійснення державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності є бюджетне фінансування.

4.2. Фінансове забезпечення наукової та науково-технічної діяльності може здійснюватися за рахунок власних або залучених коштів підприємств, установ та організацій, коштів вітчизняних та іноземних замовників робіт, грантів, а також інших джерел, не заборонених Законом України.

4.3. Наукові дослідження, що проводяться за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, фінансуються державними органами й органами місцевого самоврядування, до сфери управління яких належить навчальний заклад, незалежно від фінансування освітньої діяльності. У першочерговому порядку фінансуються фундаментальні дослідження, а також прикладні науково-дослідні роботи, що виконуються в межах основних напрямів розвитку науки і техніки. Державні органи та органи місцевого самоврядування, до сфери управління яких належить навчальний заклад, за результатами наукової діяльності визначають для нього обсяг фінансування наукової діяльності.

4.4. Фінансово-господарська діяльність у сфері ННТД здійснюється на підставі затверджених Міністерством освіти і науки України кошторисів ВНЗ за відповідними бюджетними програмами.

4.5. Кошторис є основним плановим документом бюджетної установи, який надає повноваження щодо отримання надходжень і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення цілей, визначених на бюджетний, період відповідно до бюджетних призначень.

4.6. Бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності здійснюється шляхом фінансування основної діяльності університету, окремих наукових і науково-технічних програм, проектів і наданих грантів. Базове фінансування надається для забезпечення:

– фундаментальних наукових досліджень;

– найважливіших для держави напрямів досліджень, у тому числі в інтересах національної безпеки й оборони;
– розвитку інфраструктури наукової та науково-технічної діяльності;
– збереження наукових об'єктів, що становлять національне надбання;
– підготовки наукових кадрів.

4.7. Програмно-цільове фінансування здійснюється на конкурентній основі для:

– науково-технічних програм і окремих розробок, спрямованих на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки;
– проведення найважливіших прикладних науково-технічних розробок, що виконуються за державним замовленням;
– проектів, що виконуються в межах міжнародного науково-технічного співробітництва;
– підтримки фундаментальних наукових досліджень за грантами Державного фонду фундаментальних досліджень та інших державних фондів, створених із метою підтримки наукової та науково-технічної діяльності.

5. Планування, організація та облік

5.1. Управління науковою та науково-технічною діяльністю здійснює Міністерство освіти і науки України в межах його повноважень. Поточне та перспективне планування наукової та науково-технічної діяльності здійснює навчальний заклад.

5.2. Планування наукових досліджень і розробок здійснюється відповідно до основних науково-технічних напрямів Університету. Основою планування науково-дослідної діяльності має бути тематичний план НДР.

5.3. Планування витрат на проведення науково-дослідних та науково-конструкторських робіт (далі – НДДКР) здійснюється ВНЗ самостійно на основі розрахунків, результати яких відображаються в калькуляції

кошторисної вартості в цілому за темою, з виділенням вартості робіт (послуг), що підлягають виконанню в поточному бюджетному році.

5.4. Документальне оформлення операцій, пов'язаних із виконанням НДДКР або наданням платних послуг у сфері наукової, науково-технічної діяльності, забезпечення їхнього обліку та складання звітності здійснюється відповідно до вимог Бюджетного кодексу України, Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228 (із змінами), та інших нормативно-правових актів.

5.5. Науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи, що виконуються за рахунок коштів державного бюджету, підлягають обов'язковій реєстрації в Українському інституті науково-технічної і економічної інформації відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 31.03.1992 р. № 162 «Про державну реєстрацію науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій».

5.6. За підсумками виконаних наукових досліджень ВНЗ складають відповідні звіти, видають збірки наукових праць, доповідей і тез доповідей на наукових конференціях, анотацій завершених НДДКР.

5.7. Невід'ємним елементом стимулювання й управління у сфері наукової та науково-технічної діяльності є наукова та науково-технічна експертиза.

6. Виконавці науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт

6.1. Суб'єктами наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є наукові, науково-педагогічні працівники, особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, інші працівники вищих навчальних закладів, а також працівники підприємств, які спільно з вищими навчальними закладами провадять наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність.

6.2. До виконання наукових, науково-технічних робіт у ВНЗ можуть залучатися фахівці наукових установ, підприємств та організацій Національної та галузевих академій наук, інші фахівці, які мають відповідну кваліфікацію.

6.3. Науково-педагогічні, наукові працівники виконують дослідження та розробки відповідно до національних, державних, галузевих та інших програм і проектів, тематичних та координаційних планів, договорів, завдань (технічних завдань), індивідуальних планів, несуть відповідальність за якість і своєчасність їхнього виконання, наукову та практичну цінність, суспільну й економічну корисність наукових і науково-практичних результатів.

6.4. Складником науково-технічного потенціалу ВНЗ є науковий доробок студентів, що відповідно до чинного законодавства передбачає науково-дослідну роботу, внесену до графіка навчального процесу (курсові, дипломні роботи, практичні лабораторні заняття, виробнича практика з елементами дослідницького характеру), та роботу, що індивідуально виконується поза графіком навчального процесу.

6.5. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти інтелектуальної власності, створені за державні кошти чи за кошти Університету, залишаються за науковою установою-виконавцем відповідних форм науково-технічної діяльності, якщо інше не встановлено договором.

6.6. Обов'язковими умовами договору (контракту), на підставі якого виконуються науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, що фінансуються за рахунок коштів Державного коштів України, є визначення суб'єктів права інтелектуальної власності, зобов'язання сторін щодо забезпечення охорони прав на створені об'єкти інтелектуальної власності, визначення сторони, яка буде сплачувати винагороду суб'єктам права інтелектуальної власності згідно із законодавством України.

7. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво

7.1. ВНЗ здійснюють науково-технічне співробітництво з навчальними закладами, організаціями, фірмами та фондами зарубіжних країн, інші види наукового співробітництва відповідно до чинного законодавства України.

7.2. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво ВНЗ спрямовано на:

- залучення до співпраці закордонних замовників та інвесторів, укладання та виконання угод про співробітництво із закордонними університетами, фірмами, фондами та іншими організаціями на проведення досліджень і розробок;
- залучення коштів закордонних замовників та міжнародних фондів і грантів для фінансування ННТД у ВНЗ України;
- одержання конкурентоспроможних на світовому ринку науково-прикладних результатів, розробку високоефективної науково-технічної продукції;
- трансфер на світовий ринок наукової та науково-технічної продукції, здійснення маркетингу, участь у міжнародних виставках та ярмарках;
- забезпечення проходження науковими, науково-педагогічними працівниками, докторантами, аспірантами та обдарованими студентами наукового стажування за кордоном, ознайомлення з передовими світовими досягненнями техніки і технологій, приладами та науковим обладнанням;
- публікацію за кордоном у провідних наукових та науково-технічних виданнях наукових результатів, які не є конфіденційною інформацією;
- організацію та участь у міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах;'
- висування провідних учених ВНЗ України на здобуття міжнародних премій.

7.3. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво здійснюється через:

- провадження спільних наукових досліджень, технічних і технічнологічних розробок на основі кооперації, спільних науково-технічних програм;
- провадження досліджень і розробок за спільними координаційними угодами;

- виконання робіт, передбачених угодою, однієї зі сторін якої є організація іноземної держави чи міжнародна організація;
- спільні дослідження та розробки у міжнародних колективах спеціалістів, міжнародних інститутах і спільних підприємствах, використання власності на науковий і науково-технічний результат на основі договорів між суб'єктами ННТД;
- взаємний обмін науковою та науково-технічною інформацією, використання об'єднаних міжнародних інформаційних фондів, банків даних;
- проведення міжнародних конференцій, конгресів, симпозіумів;
- взаємний обмін науковими, науково-технічними й викладацькими кадрами, студентами й аспірантами, а також спільну підготовку спеціалістів.

7.4. Суб'єкти ННТД можуть брати участь у виконанні міжнародних науково-технічних програм і проектів, а також укладати угоди з іноземними організаціями та юридичними особами, брати участь у діяльності іноземних і міжнародних наукових товариств, асоціацій і союзів на правах їхніх членів, укладати контракти з іноземними організаціями та юридичними особами, брати участь у міжнародних заходах.

Додаток

Основні терміни та поняття

У цьому Положенні та у процесі виконання НДР наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

- *наукова діяльність* – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання та використання нових знань. Основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження;
- *науково-технічна діяльність* – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання та використання нових знань у всіх галузях техніки і технологій. Її основними формами (видами) є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції;
- *фундаментальні наукові дослідження* – наукова теоретична та (або) експериментальна діяльність, спрямована на одержання нових знань про закономірності розвитку природи, суспільства, людини, їхнього взаємозв'язку;
- *прикладні наукові дослідження* – наукова та науково-технічна діяльність, спрямована на одержання та використання знань для практичних цілей;
- *вчений* – фізична особа (громадянин України, іноземець або особа без громадянства), яка провадить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження й отримує наукові та (або) науково-технічні результати;
- *науковий працівник* – учений, який за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору (контракту) професійно займається науковою, науково-технічною чи науково-педагогічною діяльністю та має відповідну кваліфікацію, підтверджену результатами атестації;
- *науково-дослідна (науково-технічна) установа* (далі – наукова установа) – юридична особа незалежно від форми власності, створена в установленому законодавством порядку, для якої наукова чи науково-технічна діяльність є основною і становить понад 70 відсотків загального річного обсягу виконаних робіт;
- *наукова робота* – дослідження з метою одержання наукового результату;

- *науковий результат* – нове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях наукової інформації у формі звіту, наукової праці, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття тощо;
- *науково-прикладний результат* – нове конструктивне чи технологічне рішення, експериментальний зразок, закінчене випробування, розробка, яка впроваджена чи може бути впроваджена у суспільну практику. Науково-прикладний результат може бути у формі звіту, ескізного проекту, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, натурного зразка тощо;
- грант – фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі юридичними, фізичними особами та міжнародними організаціями для проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень за напрямами і на умовах, визначеними надавачами гранту;

Наукова робота університету є одним із визначальних факторів його розвитку та конкурентоздатності, важливим чинником інтелектуального розвитку викладачів і студентів, їхнього добробуту.

Наукові та науково-технічні дослідження в університеті здійснюють *науково-педагогічні працівники*, які за основним місцем роботи на кафедрі чи у науковій (науково-технічній) лабораторії відповідно до трудового договору (контракту) професійно займаються педагогічною та науковою або науково-технічною діяльністю, маючи для цього потрібну кваліфікацію, підтверджену результатами атестації.

Для методичного та організаційного забезпечення, а також координації наукової, науково-технічної та науково-педагогічної роботи проводиться *науково-організаційна діяльність*, яку здійснюють завідувачі кафедрами та науковий відділ університету на чолі з проректором із наукової роботи.